

I.

Politički razvitak Hrvata usko je povezan sa njihovim kulturnim razvitkom. Kulturni je razvitak zapravo prethodio političkom razvitku Hrvata i znatno utjecao na političku orijentaciju i politička shvaćanja kod Hrvata. Ali kao što se to uvijek događa u društvenim odnosima, da su utjecaji društvenih pojava obostrani, tako je i u ovom slučaju ne samo kulturni razvitak utjecao na politički, nego je i politički razvitak utjecao isto tako na kulturnu orijentaciju Hrvata.

Međutim i kulturni i politički razvitak kod Hrvata uslijed raznih povijesnih i društvenih razloga bio je različit u raznim hrvatskim krajevima, a bio je različit isto tako i u raznim slojevima društvenim. Te su razlike naročito zapažene između građanskih s jedne strane i seljačkih slojeva s druge strane. Tako je na primjer »jugoslavenska ideja« imala najprije snažni utjecaj na kulturnu, a kasnije i na političku orijentaciju hrvatskih građanskih slojeva, dok je ta ista ideologija bila od mnogo manjeg značenja za kulturnu i za političku orijentaciju hrvatskog seljaštva.

Građanski su slojevi kod Hrvata nametnuli svoja kulturna i politička shvaćanja i društvenim

¹⁾ Štampano u kalendaru »Napredak«, Sarajevo, 1938.